

16

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΕΝ ΜΥΚΟΝΩ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
ΤΟΥ 1917

Handwritten signature and a blue rectangular stamp reading 'ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ Κ. ΜΗΧΑΣ' and 'ΕΠΟΡ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1918

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΜΥΚΟΝΩ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

Καὶ ἐν Μυκόνῳ, ὡς καὶ ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς ἐλληνικαῖς νήσοις καὶ χώραις, ἐξηκολούθουν διδασκόμενα τὰ ἐλληνικὰ γράμματα ἐπὶ Ὑσμаниδῶν· τούτου ἕνεκα εἶναι πιθανὸν τὸ ὑπὸ Λοίρου ¹⁾, διελθόντος διὰ τῆς νήσου ἔτει αχλθ' μηνὶ νοεμβρίῳ, λεγόμενον ὅτι «à Mycone il y a encore une école des Grecs»· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους αψλγ' εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐδίδασκεν ἐν Μυκόνῳ Ἀνασιτιάσιός τις καλούμενος, ὡς σημειοῦται ἐν λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ²⁾, τῷδε: «1733 αὐγούστου 18· καὶ τοῦ διδασκάλου κὺρ Ἀναστασίου γρόσσ. 5», ἃ ἔλαβε βεβαίως ἀπέναντι τοῦ αὐτοῦ μισθοῦ· ἔτει δὲ αψμγ' μηνὸς μαρτίου ἐνάτῃ ἔγραψεν ἐν Μυκόνῳ ἰδίᾳ χειρὶ συμβόλαιον ὑπὲρ τοῦ ἱερέως Ἀθανασίου Μοσκονᾶ «Ἀθανάσιος ἱερομόναχος Πάτριος ὁ λογιώτατος ἅγιος διδάσκαλος». Ἐν ἑτέρῳ δὲ βιβλίῳ λογαριασμῶν τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων κεῖται τόδε: «1756 φεβρουαρίου 5· ἤλαβεν ἡ κοινότης δανεικὰ ἄσπρα τοῦ σχολείου, ὅπου τάφιέρωσεν ὁ Χατζῆ Μιχάλης (Μανιάτης) στὸ σχολεῖον, γρόσσια διακόσια, τὰ ὅποια ἐδώστανε ἡ κερά Ζαχαράτη καὶ σήμερον τὰ ἔδωσεν τῆς κοινότης»· καὶ ἀλλοχοῦ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ³⁾ κεῖται τόδε: «1756 φεβρουαρίου 12· ἔλαβεν ἡ κοινότης ἀπὸ τᾶσπρα, ποῦ ἄφησεν ὁ ποτὲ Χατζῆ Μιχάλης Μανιάτης τοῦ σχολείου, γρόσσια ἑκατὸν ἐβδομήκοντα, λέγω γρ. 170, τὰ ὅποια βαστοῦσεν ἡ κερά Ζαχαράτα καὶ ἤδωσέν τα· χρεωστεῖ καὶ ὁ σιὸρ Μπάος ἄσπρα τοῦ σχολείου γρόσσια ἑκατόν· καὶ ὁ Αὐξέντιος Μανιάτης χρεωστᾶ γρόσσια ἑκατόν· καὶ ὁ Ἀντώνιος Σκαρδανᾶς χρεωστᾶ γρόσσια ἑκατόν, τὰ ὅποια ἔχει νὰ τὰ λαβαίνει ἡ κοινότης ὡς νοικοκύρης τοῦ σχολείου». Ἐκ τῶν εἰρημένων γίγνεται δῆλον ὅτι ὁ Χατζῆ Μιχάλης

¹⁾ Les voyages du sieur du Loir, contenus en plusieurs lettres écrites du Levant, (Paris, 1654, in 4°), p. 6.

²⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

³⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

Γανιάτης ἀφῆκεν ὑπὲρ τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου γρόσσια πιθανῶς πεντακόσια (500). Ἐτεῖ αΨνζ' ἕτερος Μυκόνιος ὁ Ἀντωνέλλος Χατζῆ Κανισκᾶς διέθετο διὰ διαθήκης μηνὸς Ἰουλίου τετάρτῃ ἐπὶ δέκα ὑπὲρ τοῦ σχολείου τῶν Μυκονίων γρόσσια πεντακόσια· περὶ τούτου ἐν τῇ αὐτοῦ διαθήκῃ ¹⁾ σημειοῦται τόδε: «ἀφῆνω ἀκόμη καὶ πεντακόσια γρόσσια, ἥτοι γρ. 500, ἂν οὕτως καὶ κατὰ καιρὸν ἤθελεν κατασταθῇ σχολεῖον ἡλληνικὸν κοινὸν ἐδῶ εἰς Μύκονο· τὰ ὅποια ἄσπρα νὰ τὰ βάνουν εἰς μέρος βέβαιον νὰ δίδεται τὸ διάφορο τοῦ διδασκάλου· καί, εἰς ὅσον καιρὸν δὲν εἶναι διδάσκαλος, νὰ λαμβάνουν οἱ ἐπιτρόποι μου τὸ διάφορο νὰ τὸ δίνουν εἰς ἐλεημοσύνας». Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται ὀρθὸν ὅτι τὸ ἐν τῇ νήσῳ σχολεῖον δὲν ὑφίστατο διαρκῶς. Περὶ τῆς αὐτῆς δωρεᾶς ἐν λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ²⁾ κεῖται τόδε: «1760 ἀπριλίου 1· στὸν ἴδιον καιρὸν βάνω ἐνθύμησιν πῶς ἤφησεν ὁ μακαρίτης Χατζῆ Ἀντωνέλλος (Κανισκᾶς) διὰ σχολεῖον γρόσσια πεντακόσια, λέγω γρ. 500, τὰ ὅποια τὰ βαστοῦνε τὰ ἀδελφιά του καὶ ἔχουνε νὰ πληρῶνουν τὸ διάφορο πρὸς δέκα τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον νὰ τὰ λαβαίνῃ ὁ διδάσκαλος ἀπάνω στὴν πληρωμὴν του». Ἐν ἑτέρῳ λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ³⁾ τοῦ ἔτους 1758 κεῖται τόδε: «τέσσαρες χρόνοι τοῦ διδασκάλου πληρωμὴ βεβαία 560»· ἐκ τούτου εἰκάζω ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1754 ἐδίδασκεν ἐν τῷ σχολείῳ τῆς νήσου Γρηγόριός τις, ὃς ἔτι 1759 μηνὸς Ἰουνίου εἰκοστῇ γράφει «πρὸς τοὺς χρησιμωτάτους ἄρχοντας, προεστώτας καὶ ἐπιτρόπους τῆς ὀρθοδόξου νήσου Μυκόνου» τάδε: «εὐχαριστῶ εἰς τὴν τιμιότητά σας . . . ἐπειδὴ καὶ καθὼς ὑποσχέθητε ἔλαβα τὰ 100 γρόσσια διὰ χειρὸς τοῦ εὐγενεστάτου σιὸρ Κωνσταντάκη καὶ προσφιλεστάτου μοι ἐπιτρόπου· παρακαλῶ λοιπὸν ὅλους νὰ μὴν ἔχετε καμμίαν ὑποψίαν φυγῆς εἰς τοῦ λόγου μου, διατί, ὃ γέγραφα, γέγραφα, καθὼς ὑποσχέθην, οὕτως μέλλω νὰ πράξω· μένει λοιπὸν εἰς τοῦ λόγου μου τὸ ἐπίλοιπον χρέος τῆς ὑποσχέσεως καὶ ἡ θεία χάρις νὰ μ' ἀξιώσῃ νὰ τὸ ἀποδώσω μὲ εὐχαρίστησιν ἐδικήν μου καὶ ὅλων τῶν προεστώτων» καὶ ὑπογράφεται «Γρηγόριος τῶν Μυκονίων διδάσκαλος».

¹⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. κς' α.

²⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

³⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου φύλλ. λζ' α—λθ' α.

τὸ γράμμα ¹⁾ δὲν φέρει τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐγράφη, ὅμως δὲ ὀπισθεν αὐτοῦ σημειοῦται τόδε: «1759 ἰουνίου 20· ῥετσεδούτα πῶς ἐπλερώθην ὁ διδάσκαλος ποῦ κάνει τὸ σχολεῖον τὸ ἐλληνικόν». Ὁ Γρηγόριος ἐπωνομάζετο στραβός, ἐξ οὗ γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἐτερόφθαλμος ἦν ἡ παραβλῶψ. Ἐν ἄλλῳ λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ²⁾ κεῖται τόδε: «1756 φεβρουαρίου 5· ἔδωσα τοῦ δασκάλου τοῦ στραβοῦ γρόσσια εἴκοσι ἀπάνω στὰ πενήντα γρόσσια ποῦ παίρνει ὁμπρός, ἐπειδὴ καὶ ἡ Ζαχαράτη δὲν ἐπλήρωσε διάφορον». καί: «12 φεβρουαρίου (1756)· ἔδωσεν ἡ κοινότης γρόσσια 20, ποῦ τᾶδωνε τοῦ διδασκάλου τοῦ στραβοῦ». καί: «12 μαρτίου (1756)· ἤδωκα τοῦ δασκάλου τοῦ στραβοῦ γρόσσια δέκα κατὰ τὴν συμφωνία, πῶχει μὲ τὴν κοινότη, γρόσσ. 10». καί: «25 μαρτίου (1756)· ἤδωκα τοῦ δασκάλου τοῦ στραβοῦ ἀπάνω στὴν πληρωμή του γρόσσια 2». Ἐν ἐτέρῳ δὲ λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ³⁾ κεῖται τόδε: «1759 ἰανουαρίου 13· βάνω ἐνθύμησι πῶς ἤσιασεν ὁ διδάσκαλος μὲ τὴν κοινότη νὰ κάνει τὸ σχολεῖο τὸ ἐλληνικὸ καὶ νὰ παίρνῃ τὸν χρόνον γρόσσια ἑκατὸν ἀπὸ τὴν κοινότη διὰ πληρωμὴν του· καὶ θὲ νὰ δώκουν τὰ πενήντα ἐκεῖνα, ποῦ βασιτοῦν τὰσπρα, ποῦφηνε ὁ Χατζῆ Μιχέλης (Μανιάτης) στὸ σχολεῖο, καὶ τᾶλλα ἡ κοινότης». καί: «1759 ἰουλίου 1· ἐρεφουδάρισεν ὁ διδάσκαλος τὸ σχολεῖο καὶ εἶχενε τὴν πληρωμὴν του παρμένη, γρ. 100».

Τὸν Γρηγόριον διεδέξατο εἰς τὸ σχολεῖον Μυκόνου Χρῦσανθος ἱερομόναχος, ὃς ἔτει αἰψῆς μηνὸς ἰανουαρίου δωδεκάτῃ εὐχαριστεῖ δι' ἐπιστολῆς ⁴⁾ Μακάριον ἱερέα συμβολαιογράφον Μυκονίων, διότι ἔλαβε γρόσσια τριάκοντα μισθὸν διδασκαλίας μηνῶν τριῶν, ὑπογράφεται δ' ἐν τῇ ἐπιστολῇ «Χρῦσανθος ἱερομόναχος καὶ διδάσκαλος Μυκόνου». Ἡ διδασκαλία τοῦ Χρυσάνθου παρετάθη πέραν τοῦ ἔτους αἰψῆς, διότι κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ἐξελέγη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων καὶ τοῦ ἀρχιερέως τῶν νησιωτῶν Μελετίου διδάσκαλος τοῦ σχολείου

¹⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλ. α' α — β' β.

²⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

³⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

⁴⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. γ' α.

Μυκονίων. Μεθ' ὃ οὗτος διὰ γράμματος ἠτήσατο παρὰ τῶν Μυκονίων ἐφόρους καὶ διοικητὰς τοῦ σχολείου «νὰ βλέπουν μὲ ἄυπνον ὄμμα καὶ κίνημα μαθητῶν, τὴν ἐπιμέλειαν, ὅπου ἔχουσιν εἰς ἀπόκτησιν τῆς μαθήσεως, ἢ ἀμέλειαν, τὴν φροντίδα τοῦ διδασκάλου, ὅπου ἔχει χρέος νὰ φροντίζῃ, καὶ νὰ διορθώνουν κάθε διαφοράν, ὅπου συνηθίζει νὰ συμβαίνει ἀναμεταξὺ διδασκάλων καὶ μαθητῶν καὶ σχεδὸν νὰ εὐρίσκονται καλοὶ ἐπιστάται καὶ πρόθυμοι ὑπερασπισταὶ εἰς κάθε χρεῖαν τῆς σχολῆς, διδασκάλου καὶ μαθητῶν». Τούτου ἕνεκα τὸ κοινὸν τῶν Μυκονίων μετὰ τοῦ ἀρχιερέως τῶν νησιωτῶν Μελετίου ἐξελέξατο ἐφόρους τῆς σχολῆς τὸν Δημήτριον Μαυρογένην, Κωνσταντῖνον Μπάον καὶ Γεώργιον Χατζῆ Κανισκᾶν. Ὁ Χρῦσανθος, ὅτε ἐδίδασκεν ἐν Μυκόνῳ, ἀπεδήμησε τῆς νήσου, ἐπιστρέφων δὲ ἐγυμνώθη ὑπὸ πειρατῶν, οὗ ἕνεκα τὸ κοινὸν τῶν Μυκονίων ἀπεζημίωσεν αὐτόν, ὡς σημειοῦται ἐν τινι τῶν λογαριασμῶν τοῦ κοινοῦ: «ἔτει 1768 ἐδώσαμε τοῦ δασκάλου τοῦ κρουσεμένου μὲ συμβούλῃ ὁλωνοῦ (τοῦ κοινοῦ) γρόσια 400». τὸ κοινὸν τῶν Μυκονίων ἐπλήρωσε καὶ τὸν μισθὸν τοῦ οἰκήματος τοῦ διδασκάλου, ὡς κεῖται ἐν τῷ αὐτῷ λογαριασμῷ: «(1768)· ἔτι ἔδωσα διὰ τὸν διδάσκαλον σὲ νοίκι τοῦ ὀσπιτίου τῆς Λαγουρέττας εἰς τὸ Κάστρο μέσα γρ. 80»· καί: «ἔδωσα τῆς Γιαννούλας τὸ νοίκι ἀπάνω καὶ κάτω, ὅπου ἐκάθουνταν ὁ διδάσκαλος, γρ. 50¹⁾»· ἀλλ' ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπεμφαίνεται ὅτι πρόκειται καὶ περὶ ἐνοικίου τοῦ σχολείου πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ ἐν τῷ μονυδρίῳ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ἐνθα πιθανῶς ἐγκαθιδρύθη ἔτει 1768, διότι ἐν ἑτέρῳ λογαριασμῷ²⁾ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων κεῖται τόδε: «ἔτει 1768 μαρτίου 10· ἔδωσα τοῦ διδασκάλου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ διὰ κόπο του, καθὼς τὸν ἔχει τὸ κοινὸν ταιριασμένο, γρ. 50 διὰ τέσσαρες μῆνες· ἀκόμη τοῦ εἶχαν καὶ πρὶν ἄλλους τέσσαρες μῆνες πληρωμένους ὁ Ἀθανασάκης· ἔδωσα καὶ διὰ τὸν κυρὰ τοῦ ὀσπιτίου, ὅπου κάθεται ὁ δάσκαλος, εἰς χεῖρας τοῦ Ζεπάκη Καρούσου γρ. 3».

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1768 μηνὸς ἰουνίου δευτέρᾳ ἐδωρήσατο τῷ ἐν Μυ-

¹⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

²⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

κόνῳ σχολείῳ ἀσλάνια πεντακόσια ὁ Σίφνου καὶ Μυκόνου Μελέτιος ¹⁾ καὶ ἕτερα πεντακόσια ὁ Λιτίτης Ἀνθίμος Κανισκᾶς ἐπικαλούμενος· περὶ τῶν δωρεῶν ὅμως τούτων οὐδὲν σημείωμα εὑρηται ἐν τοῖς λογαριασμοῖς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, γιγνώσκονται δὲ ἐκ γραμμάτων τῆς συλλογῆς Ἰωάννου Γρυπάρη. Τῷ αὐτῷ ἔτει μηνὸς Σεπτεμβρίου ὁγδόῃ ὁ Σμύρνης Καλλίνικος ²⁾, ἀνὴρ Μυκόνιος, ὁ εἶτα γενόμενος Τορνόβου ³⁾, ἐδωρήσατο τῷ σχολείῳ τῶν Μυκονίων γρόσσια πεντακόσια· περὶ τούτου ἐν λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ⁴⁾ κεῖται τόδε: «1768 Ἰουλίου 27· ἔλαβα ἀπὸ τὸν δεσπότη τὸν ἅγιον Σμύρνης Καλλίνικον ἀσιλάνια πεντακόσια, λέγω ἀσλ. 500, τὰ ὅποια τὰ ἀφιέρωσε διὰ τὸ σχολεῖον τῆς Μυκόνου καὶ ἔχει νὰ τὰ βαστᾷ τὸ κοινό μας πάντα καὶ νὰ πληρώνῃ τὸ διάφορον εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ διδασκάλου τὸν καθ' ἑκάστον χρόνον»· ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐν Μυκόνῳ σχολεῖον ἐσχόλασεν ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος, ἠϋξήθη διὰ τὸν προσγεγόμενον τόκον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀργίας τοῦ σχολείου ἢ δωρεὰ τοῦ Καλλινίκου εἰς γρόσσια πεντακόσια ἐβδομήκοντα πέντε, ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐγένετο συμβόλαιον ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Μυκονίων Γρηγορίου Ἀρτακηνοῦ μηνὸς ἀπριλίου εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ ἔτους 1776 ⁵⁾.

Ὁ Χρύσανθος εἰκάζω ὅτι ἐδίδαξεν ἐν Μυκόνῳ μέχρι τοῦ ἔτους αῤξθ', διότι τῷ ἐπομένῳ ἔτει αῤςο' προσελήφθη διδάσκαλος ὁ Διονύσιος Δενδρηνὸς ἱεροδιάκονος, ἀνὴρ Ἰθακήσιος, ἐπὶ μισθῷ ἀνὰ πᾶν ἔτος γροσσίων ἑκατὸν πεντήκοντα. Λέγει δὲ τὸ μετὰ τοῦ εἰρημένου διδασκάλου συμβόλαιον τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ⁶⁾ καὶ τάδε:

¹⁾ Ἱστορικαὶ ἔρευναι περὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς ἀνατολικῆς μεσογείου θαλάσσης, (ἐν Ἑρμουπόλει, 1913, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 132-133.

²⁾ Ν. Κ. Χ. Κωστῇ Σμυρναῖκᾶ ἀνάλεκτα, (ἐν Ἀθήναις, 1906, εἰς 8ον), ἔκδ. β', τεύχ. α', σελ. 59-61, 61-62.

³⁾ Ἀνθίμου τοῦ Ἀμασειᾶς Χρονολογικοὶ κατάλογοι τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων κατ' ἐπαρχίας, ἐν «Νεολόγου Κωνσταντινουπόλεως» ἔτει ΚΓ', 1891, ἀρ. 6517. καὶ ἔτει ΚΕ', 1890, ἀρ. 6372.— Ἀθανασίου Πετρίδου Περὶ τοῦ ἐν τῷ δήμῳ Ἀλαγωνείας ἀνευρέσεως μεσαιωνικοῦ φρουρίου Μέλε, ἐν «Παρνασσῷ», (ἐν Ἀθήναις, 1886, εἰς 8ον), τόμ. Ι', σελ. 239-241.

⁴⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

⁵⁾ Γρηγορίου Ἀρτακηνοῦ συμβολαιογράφου Μυκονίων βιβλίον συμβολαίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ εἰρηνοδικείου Μυκόνου.

⁶⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. ε'α..

«ἀποκαθιστῶμεν ἤδη καὶ ἀποφαινόμεθα διδάσκαλον καὶ καθηγεμόνα τῆς καθ' ἡμᾶς ἐνταῦθα ἐλληνικῆς σχολῆς (ἐπὶ ἔτη πέντε), διὰ νὰ παραδίδῃ τὰ ἐλληνικὰ μαθήματα εἰς τοὺς αὐτόχθονας ἐνταῦθα μαθητιῶντας μετὰ τῆς δεούσης ἐπιμελείας· καὶ πρὸς τούτοις νὰ διδάσκη ἐπ' ἐκκλησίαις τὸν εὐαγγελικὸν λόγον κατὰ τὴν ἀγίαν μεγάλην τεσσαρακοστὴν καὶ ἄλλοτε, ἀνάγκης κατεπειγούσης». Ἄλλ' ὁ Διονύσιος δὲν ἐδίδαξεν ἐν Μυκόνῳ τὰ συνομολογηθέντα πέντε ἔτη, διότι ἔτει αὔγου μηνὸς μαρτίου πέμπτη γράφουσιν οἱ ἐπίτροποι τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων ὅτι «συνεφωνήσαμεν μὲ τὸν ἐν ἱεροδιακόνοις λογιώτατον κὺρ Σεραφεῖμ τὸν ἐξ Ἰθάκης νὰ διδάξῃ χρόνον ἓνα γραμματικὴν τέχνην μετὰ πάσης ἐπιμελείας πάντας τοὺς χάριν ταύτης προσιόντας αὐτῷ ἱερεῖς τε καὶ παῖδας ἐκ μόνῃς τῆς νήσου Μυκόνου φυλάττων τὰ ἐν ἐκάστη σχολῇ ἔθιμα καὶ νὰ ὁμιλῇ ἐπ' ἁμδωνος ἱεροῦ καθ' ἐκάστην κυριακὴν τῆς τεσσαρακοστῆς, (τὴν ἑορτὴν) τῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν γεννήσεως» καὶ ἄλλας ἑορτὰς ἐπὶ μισθῷ ἀνὰ πᾶν ἔτος γροσσίων ἑκατόν¹⁾. Οὐδ' ὁ Σεραφεῖμ ἐδίδαξεν ἐν Μυκόνῳ καθ' ἅπαντα τὸν συνομολογηθέντα χρόνον, διότι τῷ αὐτῷ ἔτει αὔγου μηνὸς νοεμβρίου πέμπτη καὶ εἰκοστῇ ἐδίδασκεν ἐν Μυκόνῳ Σαμουήλ τις καλούμενος γράψας ἰδίᾳ χειρὶ διαθήκη, δι' ἧς διέθετο ἡ Ἀννοῦσα τῆς Δεσποينوῦς σὺν ἄλλοις καὶ τῷ σχολείῳ γρόσσια ἑκατόν, ὑπέγραψε δὲ τὴν διαθήκην ταύτην τῆς Μυκονίας γυναικὸς ὁ Σαμουήλ²⁾ ὡδε: «Σαμουήλ καὶ τῆς νήσου ταύτης διδάσκαλος προσκληθεὶς καὶ παρακαλεσθεὶς ἔγραψα τὰ παρόντα καὶ μαρτυρῶ». Ἐν δὲ λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων³⁾ εὔρηται σημείωμα ὅτι ἐδόθησαν τῷ διδασκάλῳ τοῦ κοινοῦ γρόσσια πεντήκοντα. Ὁ Σαμουήλ οὗτος ἐδίδαξεν ἐν Μυκόνῳ ἔτει, ὡς εἵπομεν, αὔγου, καθ' ὃ ἔτος μηνὸς φεβρουαρίου ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα ἔγραψεν ἰδίᾳ χειρὶ συμβόλαιον γάμου, ἐν ᾧ ὑπέγραψεν ἔστιν οὗτος πιθανῶς Σαμουήλ Καραδίας, ἀνὴρ Ἰθακήσιος, «ἀνεψιὸς τοῦ ἀειμνήστου Παΐσιου, ἱεροκῆρυξ καὶ διδάσκαλος τῆς νήσου Τήνου, ὅστις διὰ τὴν εὐσέδειάν του πολλάκις κατεπολεμήθη ὑπὸ τῶν

¹⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. λε'α.

²⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. ζ'α - η'α.

³⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων τοῦ ἔτους 1772, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

ἐκεῖσε δυτικῶν ¹⁾». Πιθανῶς ὁ Σαμουήλ οὗτος ἐδίδαξε καὶ ἐν Τήνῳ ἢ ἡμαρτημένως ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Νικολ. Καραβία ὅτι ἐδίδαξεν ἐν Τήνῳ ἀντὶ ἐν Μυκόνῳ· καὶ ἐν λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων τοῦ ἔτους 1775 σημειοῦται ὅτι ἐδόθησαν γρόσσια δέκα τοῦ διδασκάλου ²⁾.

Ἐτεῖ 1776 μηνὸς αὐγούστου εἰκοστῇ καὶ ἑκτῇ ὁ Νικόλαος Μαυρογένης ἐρμηνεὺς τοῦ βασιλικοῦ στόλου τῶν Ὁσμανιδῶν ἐδωρήσατο ὑπὲρ τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου γρόσσια πεντακόσια, ἀνήγγειλε δὲ τὴν δωρεάν διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τοὺς Μυκονίους, ταῦτα δὲ ὥρισεν νὰ παραμένωσιν ὡς κεφάλαιον διὰ τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου· ἐν δὲ τῷ γράμματι τούτῳ σημειοῦται ὅτι «ἐδιορίσαμεν κατ' ὄνομα νὰ δώσουν κατὰ τὸ κατάστιχον», ἥτοι ἐπεδλήθη Μυκονίοις τισί, ὀνομαστί ἐγγεγραμμένοις ἐν καταλόγῳ, εἰσφορὰ ὠρισμένη δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ σχολείου, «ὅτι αὐτὸ εἶναι καλόν, ὠφέλεια καὶ τιμὴ τοῦ νησιῦ σας, παιδεύοντας τὰ τέκνα σας, καί, ὅταν ἔλθωσιν εἰς αὔξησιν, προκόπτουσιν εἰς κάθε ἐπιτήδευμα»· ἔγραφε δὲ πρὸς τούτοις ὅτι διὰ τῶν συλλεχθησομένων ἐκ τοῦ ἀναγκαστικοῦ τούτου ἐράνου χρημάτων ὀφείλουσι «νὰ ἀποκόψουν τὸν ἅγιον Λουκᾶν μὲ τὸ πρᾶγμα» καὶ νὰ ἀγοράσωσιν αὐτόν, ἵνα οἰκοδομήσωσι τὸ σχολεῖον³⁾. Διωρίζοντο δὲ ταξιτάριδες πρὸς συλλογὴν τῆς εἰσφορᾶς ὁ Ματθαῖος Μπάος καὶ ὁ Δομίνικος Ἀρτακηνός.

Τὸν Σαμουήλ διεδέξατο τὸ δεύτερον Διονύσιος Δενδρηνός ἱεροδιάκονος, ὃς ἔτει αΨοζ' μηνὸς ἰουλίου ἑκτῇ ἐπὶ δέκα συνωμολογήσατο μετὰ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων νὰ διδάξῃ ἐν τῇ νήσῳ ἔτη δέκα, συνυπέγραψε δὲ ἐν τῷ συμφωνητικῷ συμβολαίῳ καὶ Νικόλαος Μαυρογένης ἐρμηνεὺς τοῦ στόλου τῶν Ὁσμανιδῶν. Περὶ τοῦ Διονυσίου τούτου Σέργιος ὁ Μακραιός ⁴⁾ σημειοῦται τάδε: «Διονύσιος ἱεροδιάκονος Ἰθα-

¹⁾ Νικολάου Καραβία Γρίδα Λεξικὸν τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς ἱστορίας, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν ἀρμάτων, τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1842, εἰς 8ον), τόμ. Β', σελ. 205.

²⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων τοῦ ἔτους 1775, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

³⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. κθ' α'.

⁴⁾ Ὑπομνήματα ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἐν Κ. Ν. Σάθα Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης, (ἐν Βενετίᾳ, 1872, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σελ. 275.

ήσιος, ἀνὴρ ἐπιστήμων καὶ πολυμαθὴς καὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν Γρα-
 ῶν ἔμπειρος καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ζηλωτὴς διάπυρος διδάσκει
 ἄς λογικὰς τέχνας διερμηνεύων ἐπ' ἐκκλησίας τὰς ἁγίας Γραφὰς ἐν
 Μύκωνι τῇ νήσῳ, ἐχόμενος τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ διεκδικῶν κατὰ
 ῶν καινὰ καὶ ἀσύστατα ἐπαγόντων ἐν θεολογίᾳ καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ
 ὀγκοματὰ». Καὶ ὁ Διονύσιος δὲν ἐδίδασκεν ἐν Μυκόνῳ καθ' ἅπαντα
 ἃ συνομολογηθέντα δέκα ἔτη (αΨσε'-αΨπδ'), διότι ἔπει αΨπδ' ἐδί-
 δασκεν ἐν Μυκόνῳ Κύριλλος τις ἄγνωστος ἑμοὶ ἄλλοθεν.

Ἔπει αΨοζ' μηνὸς Σεπτεμβρίου εἰκοστῇ οἱ ἐπίτροποι τοῦ κοινοῦ
 καὶ τοῦ σχολείου τῶν Μυκονίων, ἐπινεύσει τοῦ εἰρημένου ἐρμηνέως
 Νικολάου Μαυρογένους καὶ τοῦ μητροπολίτου Τορνόβου Καλλινίκου,
 ἠγόρασαν ἀντὶ γροσσίων τριακοσίων ἐβδομήκοντα τὸ ἔξω τῆς πόλεως
 κείμενον μονύδριον τοῦ ἁγίου Λουκά, ὃ καταλλήλως διεσκεύασαν, ἵνα
 χρησιμεύσῃ ὡς σχολεῖον· μεταδληθέντος δὲ ἤδη τοῦ μονυδρίου εἰς νε-
 κροταφεῖον τῆς πόλεως καὶ κρημνισθέντων τῶν οἰκημάτων τοῦ σχολείου,
 ἀπομνημονεύει τὴν ἄλλοτε ὑπαρξίν ἐν αὐτῷ τοῦ σχολείου ἐπιγραφὴ
 ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς κυρίας πύλης τοῦ ναοῦ, ἣν ἐκ πανομοιότηπου
 ἀντιγράφου τοῦ ἐλλογίμου Δημητρίου Σταυροπούλου, ἐφόρου ἀρχαιο-
 τήτων ἐν τῷ νομῷ Κυκλάδων, παρατίθεμαι.

Μάρμαρον ὑποκύανον ὕψους 0,3, πλάτους 1,44 καὶ πάχους 0,11.

Ταύτην προεδημοσίευσεν μικροῖς γράμμασιν ὁ Τρύφων Εὐαγγε-
 λίδης ¹⁾.

Ἐν τῷ πίνακι τῶν περιεχομένων βιβλίου συμβολαίων τοῦ συμ-
 βολαιογράφου Μυκόνου Γρηγορίου Ἀρτακηνοῦ καταλέγονται καὶ
 γράμματα ἀνήκοντα τῷ ἐν Μυκόνῳ σχολείῳ τάδε:

¹⁾ Ἡ Μύκονος, ἥτοι ἱστορία τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν
 καθ' ἡμᾶς, (ἐν Ἀθήναις, 1912 (1914), εἰς 8ον), σελ. 23.

«Γράμμα ὅπως ἔλαβεν ἡ κοινότης Μυκόνου εἰς τὸ χέρι τῆς τὰ πεντακόσια γρόσσια, ὅπου ἄφησεν ὁ ποτὲ Χατζῆ Ἀντωνέλλος Κανισκᾶς εἰς τὸ σχολεῖον».

«Γράμμα ὅπως ἔλαβεν ἡ κοινότης Μυκόνου εἰς τὸ χέρι τῆς τὰ πεντακόσια γρόσσια, ὅπου ἀφιέρωσεν ὁ ἅγιος Σμύρνης κὺρ Καλλίνικος εἰς τὸ σχολεῖον».

«Γράμμα, ὅπου ἔστειλεν ὁ ἄνωθεν ἅγιος Σμύρνης καὶ ἠγγράψε διὰ τὰ ἄνωθεν πεντακόσια γρόσσια».

«Γράμμα ὅπως ἔγιναν τὰ ἄνωθεν πεντακόσια γρόσσια πεντακόσια ἐβδομήκοντα πέντε» (1776, ἀπριλίου εἰκοστῇ τετάρτῃ).

«Γράμμα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχου δραγουμάνου κυρίου κυρίου Νικολάκη Μαυρογένη, ὅπου ἀφιέρωσε γρόσσια πεντακόσια διὰ ἐλληνικὸν σχολεῖον» (1776 Σεπτεμβρίου πρώτη).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων τὰ δύο μόνον τελευταῖα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ εἰρημένῳ κώδικι, ὃ παρατίθεμαι ἐν τέλει ἐξ ἀντιγράφων τοῦ διδάκτορος Βασιλείου Μάρκαρη¹⁾, τὰ λοιπὰ δὲ ἀπεκόπησαν ἐκ τοῦ κώδικος ὑπὸ ῥυπαρᾶς χειρός. Ἐκ τῶν εἰρημένων γραμμάτων μανθάνομεν ὅτι ἔτει 1776 ἐπίτροποι τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου ἐγένοντο Ἀνθιμος Γρυπάρης οἰκονόμος Μυκόνου, Διονύσιος σακελλάριος Μυκόνου, Κωνσταντῖνος Μπάος, Χατζῆ Γρηγόριος ἡ πιθανώτερον Χατζηγεώργιος Κανισκᾶς καὶ Δομίνικος Ἀρτακηνός. Ἐτει δὲ 1783 μηνὸς νοεμβρίου πρώτη ὁ Δημήτριος Μαυρογένης διέθετο ἐν τῇ αὐτοῦ διαθήκῃ²⁾ «στὸ σχολεῖον γρόσσια ἑκατό».

Ἐτει 1800 ἐδίδασκεν ἐν Μυκόνῳ Χρυσάνθος ἱερομόναχος, ἀνὴρ Ἰωαννίτης, μετὰ τὴν ἐν τῇ Σίφνῳ διδασκαλίαν αὐτοῦ³⁾· ἐν λογαριασμῷ δὲ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων⁴⁾ κεῖται τόδε: «1800 τῷ διδασκάλῳ Χρυσάνθῳ νοεμβρ. 3 γρόσσ. 66, 26». Κάτωθε τῆς εἰκόνης τῶν ἁγίων Ἀναργύρων καὶ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυ-

¹⁾ Ὁ κώδιξ ἀπόκειται ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ ἐν Μυκόνῳ εἰρηνοδικείου.

²⁾ Théodore Blancard Les Mavroyéni, essai d'étude additionnelle à l'histoire moderne de la Grèce, de la Turquie et de la Roumanie, (Paris, (1894, in-8°), p. 883-884.

³⁾ Καρόλου Γκιών Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου, (ἐν Σύρῳ, 1876, εἰς 8ον), σ. λ'.

⁴⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

τρίας τῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ προσκυνηταρίου τοῦ ἐν τῷ Κάστρῳ τῆς νήσου Μυκόνου ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων δωρηθείσης ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Χρυσάνθου κεῖται ἡ ἐπιγραφή ἣδε:

«1802 ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΜΥΚΟΝΟΥ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων».

Παρὰ τοῦ διδασκάλου Χρυσάνθου ἐδανείσθη τὸ κοινὸν τῶν Μυκονίων ἔτει αὐτῷ γρόσσια διακόσια· «1803· ἀπὸ δάσκαλον Χρυσάνθου, γροσσ. 200», ὃ ἀπέδωκεν ἔτει αὐτῷ τόκον γρόσσια τεσσαράκοντα¹⁾: «σεπτεμβρ. 13 (1804)· ἐπληρώσαμεν διάφορον τοῦ διδασκάλου Χρυσάνθου μὲ χέρι Γ. Φόσκολου γραμματικοῦ 40 (γρόσσια)», ἔτι δὲ ἐν λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων²⁾ σημειοῦται: «1804 ἰουλίου 3· μίαν ράταν ἐπληρώσαμεν τοῦ διδασκάλου Χρυσάνθου ἐπάνω εἰς τὸν μισθὸν τοῦ 66, 26»· καὶ: «(1804) νοεμβρ. 10· ἐπληρώσαμεν ἄλλην ράταν τοῦ διδασκάλου Χρυσάνθου 66, 26»· ἐκ τῶν καταβληθέντων τῷ Χρυσάνθῳ χρημάτων γίνεται δῆλον ὅτι οὗτος ἐλάμβανεν ἀνὰ πᾶν ἔτος μισθὸν γρόσσια διακόσια. Ἐπει αὐτῷ μηνὶ φεβρουαρίῳ ἀπολιπὼν τὴν ἐν Μυκόνῳ διδασκαλίαν διὰ τε τὸ γῆρας καὶ ἄλλας αἰτίας, ἔγραψε τοῖς Μυκονίοις τὴν κατωτέρω ἐν τοῖς γράμμασι περὶ τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου δημοσιευομένην ἐπιστολήν, μετέβη δ' εἰς Τήνον, ὁπόθεν ἔπει αὐτῷ μηνὸς ἰουλίου ἕκτη ἔγραψεν ἐπιστολήν πρὸς τὸν συμβολαιογράφον Μυκονίων, ἐγκλείων ἐπιστολάς, ἵνα ἐγχειρίσῃ αὐτάς τοῖς ἐπιγραφομένοις³⁾· καὶ ἔπει δὲ αὐτῷ μηνὸς ὀκτωβρίου τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ ἔγραψεν ἐπιστολήν ἄγνωστον πόθεν τῷ ἁγίῳ πρωτεκδίκῳ καὶ δημοσίῳ νοταρίῳ Μυκονίων⁴⁾· ὁμοίως δὲ ἔπει αὐτῷ μηνὶ ἰουλίῳ ἔγραψε τῷ τσελεπῇ (Λεονάρδῳ) Βαλέττᾳ, ὃς ἔπει αὐτῷ ἦν ἐπιστάτης Μυκονίων, ἐπιστολήν, ἐξ ἧς γίνεται δῆλον ὅτι ἔζη ἀπὸ βοηθειῶν, διότι γράφει αὐτῷ «παρακαλῶ (τὴν εὐγενεῖάν σου) νὰ μοι στείλῃ τὸ μηνιαῖον σύνηθες ἔλεος καὶ ἐν τῷ παρόντι ἰουλίῳ⁵⁾»· τῷ αὐτῷ δ' ἔπει αὐτῷ

¹⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

²⁾ Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

³⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. ιε'α.

⁴⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου φύλλ. ιζ'α.

⁵⁾ Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. ιη'α.

θανών ὁ ἱεράρχης Τηνίων Νεόφυτος ὁ ἀπὸ Φαρσάλων¹⁾, ἀνὴρ Σύριος²⁾, ὃς μετετέθη ἀπὸ Φερσάλων εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Τήνου ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης, ἔτει 1797 μηνὶ φεβρουαρίῳ³⁾, διέθετο τῷ Χρυσάνθῳ γρόσσια πεντήκοντα, ὡς γίνε-ται ὁ λόγος ἐξ ἐπιστολῆς τῶν ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ τῶν Τηνίων Ἰακώδου Πόμμερ, Δημητρίου Δρόσου καὶ Περράκη Πόμμερ πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων· οὗτοι ἔγραψαν δηλαδὴ τοῖς Μυκονίοις ὅτι τὰ ἀποστελλόμενα χρήματα διέθετο ὁ Νεόφυτος οὐχὶ τῷ ἐλληνικῷ σχολείῳ τῶν Μυκονίων, ὡς αὐτοὶ ἐνόμισαν, ἀλλὰ τῷ διδασκάλῳ Χρυσάνθῳ, πρὸς ὃν παρεκάλουν νὰ δοθῶσιν⁴⁾. Ὁ Χρυσάνθος ἔζη μέχρι τοῦ ἔτους αῳιε' κατὰ τὸ ἔτος δὲ αῳιγ' ἔγραψεν ἐπιστολὴν διὰ Γεωργίου Βρετοῦ, προξένου τῶν Ῥώσων ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει, τῷ τότε πρεσβευτῇ τῶν Ῥώσων ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀνδρέα Ἰταλίνσκη περὶ δημοσιεύσεως τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ἀπήντησε δ' αὐτῷ ὁ πρεσβευτὴς ἔτει αῳιε' μηνὸς Ἰανουαρίου πέμπτη καὶ εἰκοστῇ περὶ τοῦ πιθανοῦ τῆς ἐκτελέσεως τῆς αὐτοῦ αἰτήσεως, ἐπιγράφει δὲ τὴν ἐπιστολὴν «τῷ σοφολογιωτάτῳ καὶ ἐν διδασκάλοις κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων τῷ ποτὲ σχολαρχοῦντι ἐν Μυκόνῳ αἰσίως⁵⁾». Τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἰταλίνσκη δημοσιεύω κατωτέρω.

Ἐτει 1809 ἐδίδασκεν ἐν Μυκόνῳ διδάσκαλος καλούμενος καὶ αὐτὸς Χρυσάνθος, περὶ οὗ ὑπάρχει τότε τὸ σημείωμα ἐν λογαριασμῷ τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων⁶⁾: «1809 Σεπτεμβρίου 13· Χρυσάνθῳ διδασκάλῳ γρ. 50». Ὁ Νικόλαος Καραδίας Γρίδας σημειοῦται ὡς ἐν Μυκόνῳ διδάξαντα καὶ τὸν Διονύσιον Δρακούλην, ἄνδρα Ἰθακήσιον,

1) Ἀνθίμου τοῦ Ἀμασειᾶς Χρονολογικοὶ κατάλογοι τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερα-τευσάντων, ἐν «Νεολόγῳ Κωνσταντινουπόλεως» ἔτει ΚΖ', 1892, ἀριθμ. 6763.

2) Δρόσου Ν. Δρόσου Ἱστορία τῆς νήσου Τήνου ἀπὸ τῆς πέμπτης σταυροφορίας μέχρι τῆς ἐνετικῆς κυριαρχίας καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ 1821, (ἐν Ἀθήναις, 1870, εἰς 8ον), σελ. 78.

3) Μηνᾶ Δ. Χαμουδοπούλου Πατριαρχικαὶ πινακίδες, ἐν «Ἐκκλησιαστικῆς ἀλη-θείας», (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1881-1882, εἰς φύλλ.), ἔτει Β', σελ. 278.

4) Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου, φύλλ. κ'α.

5) Γράμματα καὶ συμβόλαια τοῦ ἐν Μυκόνῳ σχολείου, φυλλ. κδ'α - κγ'β.

6) Λογαριασμὸς τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ δήμου Μυκονίων.

ἀλλὰ δὲν σημειοῦται ἔτος τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας¹⁾. Ἄγνοω τοὺς μετὰ Χρύσανθον διδάξαντας ἐν Μυκόνῳ.

Παρατίθεμαι ἕξ γράμματα ἀνήκοντα τῷ σχολείῳ τῶν Μυκονίων.

I.

(*Ἐκ παλαιοῦ ἀντιγράφου κειμένου ἐν τῷ παρ' ἐμοὶ βιβλίῳ
«Γραμμάτων καὶ συμβολαίων τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ
σχολείου», φύλλ. ε'α-β).*

Τῶν ὅσα παρὰ Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις κεχάριται ὅτι τῶν μαθημάτων ἢ γνῶσις, ταῦτόν εἶπεν, ἢ σοφία, ἐστὶ τὸ μέγιστον καὶ ὠφελιμώτατον παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖται καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως νὰ ἀποκτήσωμεν ὀρεγόμεθα· καθὼς περὶ τούτων συμφώνως οἱ φιλόσοφοι ἀπαξάπαντες ἀποφαίνονται, «πάντες ἄνθρωποι φύσει τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται»· ὅθεν καὶ ὁ θεόσοφος Σολομών, ὁ προφήτης, ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν αὐτὴν μᾶς διδάσκει νὰ προκρίνωμεν μάλιστα· «αὕτη γάρ», φησι, «φίλους Θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει τοὺς ἔχοντας»· καὶ ὅτι «ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλατείαις ἡσυχίαν ἄγει»· καὶ ὅτι «οἶδε τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει καὶ πᾶσι σύμβουλός ἐστιν ἀγαθή»· με αὐτὴν τὴν εὐαγγελικὴν σοφίαν οἱ μὲν ἐχθροὶ καὶ ἐπίδουλοι τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καταβάλλονται, οἱ δὲ χριστιάνοι εἰς τὰ ὀρθὰ καὶ θεοδίδακτα δόγματα ἐδραζόμενοι ἀσφαλίζονται· δι' αὐτῆς, τέλος πάντων, πληρωταὶ γινόμεθα τῆς εὐαγγελικῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου μας, δυνατοὶ καθιστάμενοι ἐρευνᾶν τὰς θείας γραφάς, με τὸ ὅποιον εὐρίσκομεν οἱ χριστιανοὶ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας ἀπόστολος προστάζει ἀπαραιτήτως τοὺς ὀρθοδόξους εἰς τὰς ἐπιστάλας του νὰ

¹⁾ Νικολάου Καραδία Γρίδα Ἱστορία τῆς νήσου Ἰθάκης, (ἐν Ἀθήναις 1849, εἰς 8ον), σελ. 151.—Τοῦ αὐτοῦ Λεξικὸν τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς ἱστορίας, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν ἀρμάτων, τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1842, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 114.

παιδεύωσι καὶ νὰ ἐκτρέφωσι τὰ ἴδια τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. Ταῦτ' ἄρα καλῶς ἐπιστάμενοι ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι προεστῶτες τῆς νήσου ταύτης Μυκόνου, ὅσοι τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ ὅσοι τῆς ἔξω τάξεως χριστιανοί, εὐρόντες δὲ καὶ οἶον πρὸ πολλοῦ ὠρεγόμεθα ἐπιποθοῦντες ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν ἡμῶν, τὸν παρόντα ἱεροδιδάσκαλον κύριον Διονύσιον ἱεροδιάκονον Δενδρηνόν, ἀποκαθιστῶμεν ἤδη καὶ ἀποφαινόμεθα διδάσκαλον καὶ καθηγεμόνα τῆς καθ' ἡμᾶς ἐνταῦθα ἐλληνικῆς σχολῆς, διὰ νὰ παραδίδῃ τὰ ἐλληνικὰ μαθήματα εἰς τοὺς αὐτόχθονας ἐνταῦθα μαθητιῶντας μετὰ τῆς δεούσης ἐπιμελείας καὶ πρὸς τοῦτοις νὰ διδάσκῃ ἐπ' ἐκκλησίας τὸν εὐαγγελικὸν λόγον κατὰ τὴν ἁγίαν μεγάλην τεσσαρακοστήν καὶ ἄλλοτε, ἀνάγκης κατεπειγούσης· εἰς τὸν ὅποιον εἰρημένον διδάσκαλον ἡμεῖς μὲν οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ὑποσχόμεθα (κατὰ τὴν ἀμφοτέρων ἡμῶν συμφωνίαν) νὰ ἔχωμεν χρέος ἀπαραίτητον νὰ τοῦ ἐγχειρίζωμεν καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπὶ μισθῷ γρόσσια τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν πεντήκοντα, ἦτοι 150, καὶ ὃ τι ἄλλο συνηθίζεται τὸν ὅποιον μισθὸν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα γροσσίων νὰ τοῦ τὸν ἐγχειρίζωμεν εἰς τρεῖς δόσεις, ἡγουν εἰς κάθε τέσσαρας μῆνας τὸ τρίτον τοῦ μισθοῦ, χωρὶς ἀντιλογίας· καὶ πρὸς ἥ τοῦτοις νὰ πληρώνωμεν τὸ ἐνοίκιον μιᾶς οἰκίας, οἷαν εὖρη ὁ διδάσκαλος ἀρμοδίαν διὰ σχολεῖον καὶ κατοικίαν του· ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ ἔτους, ὅπου μέλλει νὰ ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα τοῦ σχολείου ὁ διδάσκαλος εἰς τὸ ἐνεργεῖν τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ ἔργον, θέλει εἶναι ὁ ἐρχόμενος μὴν κατὰ τὸ ἐφεστῶς ἔτος αψοῶν, καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς αὐτῷ ὑποσχόμεθα· ὁ δὲ διδάσκαλος ὑπόσχεται μὲ ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν νὰ ἔχῃ χρέος ἀπαραίτητον νὰ διαμένῃ διδάσκαλος εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς ἐδῶ σχολεῖον χρόνους ὀλοκλήρους πέντε, μὴν ἔχοντας ἄδειαν νὰ ἀναχωρῇ ἐντεῦθεν οὐδαμοῦ δι' οὐδεμίαν αἰτίαν· καθὼς καὶ ἡμεῖς ὁμοίως νὰ μὴν ἡμποροῦμεν νὰ τὸν ἀποβάλλωμεν καὶ νὰ προτιμῶμεν ἄλλον διδάσκαλον μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῶν πέντε ὅλων ἐνιαυτῶν δι' οὐδεμίαν αἰτίαν· καὶ ἀνίσως ὁ διδάσκαλος ἤθελε παρέδῃ τὴν ὑπόσχεσίν του καὶ ἀναχωρήσῃ, νὰ ἀποξενώνεται ἀπὸ τὰ βιβλία του· ὁμοίως καὶ ἡμεῖς παραδάντες νὰ εἴμεθα ὑπεύθυνοι εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν ἀναλόγως. Ταῦτα συνεφωνήσαμεν ἀμφοτέρωθεν τὰ μέρη· καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας ἔγινε τὸ παρὸν συμφωνητικὸν ὑπογεγραμμένον παρ' ἡμῶν ἰδιοχείρως εἰς ἀσφάλειαν.

2.

(*Εκ τοῦ ἀρχετύπου κειμένου ἐν τῷ παρ' ἐμοὶ βιβλίῳ «Γραμμάτων καὶ συμβολαίων τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου», φύλλ. κθ').*

Τοῖς τιμιωτάτοις, καὶ χρησιμωτάτοις προεστώσι καὶ ἐπιτρόποις τῆς νήσου Μυκόνου ἡμετέροις προσφιλεστάτοις.

+ Τιμιώτατοι προεστώτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Μυκόνου, τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς χαιρετοῦμεν· νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ τὸ παρὸν ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ· μετὰ τὸ παρὸν σᾶς φανερώνομεν ὅτι ἰδοὺ ἡμεῖς δίδομεν διὰ τὸ σχολεῖόν σας γρόσσια πεντακόσια· ἐδιορίσαμεν κατ' ὄνομα νὰ δώσουν κατὰ τὸ κατάστιχον, εἰς τὸ ὁποῖον κατάστιχον διορίζομεν ταξιλιτάριδες τὸν τιμιώτατον κὺρ Μαθιὸν Μπάον καὶ τὸν Τομένιγον Ἀρτακηγόν, διὰ νὰ συνάξουν τὰ ὅσα ἐδιορίσαμεν ἐξ ἀποράσεως· ὁποῖος δὲ ἐναντιωθῇ, ἅς στοχασθῇ τί θέλει τοῦ ἀκολουθήσει, ὡς προφανῆς ἐναντίος τοῦ καλοῦ ἔργου, ὅτι αὐτὸ εἶναι καλόν, ὠφέλεια καὶ τιμὴ τοῦ νησίου σας, παιδεύοντας τὰ τέκνα σας, καί, ὅταν ἔλθωσιν εἰς αὕξησιν, προκόπτουσιν εἰς κάθε ἐπιτήδευμα· ὅθεν τὰ ἡμέτερα πεντακόσια γρόσσια νὰ στέκωνται ἀπαρασάλευτα διὰ μισθὸν τοῦ τυχόντος διδασκάλου· τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα νὰ εἶναι διὰ οἰκοδομὴν τοῦ σχολείου· νὰ ἀποκόψουν τὸν ἅγιον Λουκᾶν μετὰ τὸ πρᾶγμα του καὶ τὴν ἀποκοπὴν νὰ μᾶς τὴν στείλετε φανερώνοντές μας καὶ τοὺς ἀποκοφτάδες· καὶ ὁ Ζεπάκης νὰ μένῃ εὐχαριστημένος ὅτι εὖρουν εὐλογον οἱ σιμαρισταὶ καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἄσπρα διὰ τὸ ὀρφανόν, χωρὶς ἐναντιότητος, διότι ἡμεῖς τὸ κάμνομεν μετ' ἄλλον τρόπον ὕστερον, καί, ἂν εὐχαριστηθῇ, θέλομεν τὸν κάμει τζιράκι μας· τὰ δὲ ἔτη σας εἶψαν παρὰ Θεοῦ πολλὰ καὶ εὐτυχῇ. 1776 αὐγούστου 26.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως πρόθυμος

Νικόλαος Μαυρογένης,

δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ

στόλου.

Ἡμεῖς ἕως τώρα εὐρισκόμεσθαι συγχισμένοι μετὰ λόγου σας, ὅμως διὰ μεσιτείας τοῦ ἡμετέρου προσφιλεστάτου τὰ παραδλέψαμεν ὅλα

καὶ τὰ συγχωροῦμεν· καὶ τοῦτο πρέπει νὰ εἰσθε σύμφωνοι καὶ ἡγα-
πημένοι καὶ ἡμεῖς εἴμεσθην βοηθοὶ σας καὶ ὑπερασπισταὶ σας.

διὰ τὸ σχολεῖον

(οἱ ἄλλης χειρός).

3.

(Ἐκ τοῦ βιβλίου Γρηγορίου Ἀρτακηνοῦ,
συμβολαιογράφου Μυκονίων).

1776 ἀπριλίου 24· μετὰ τὸ παρὸν φανερώνει ἡ κοινότης Μυκόνου
ὅτι τὰ πεντακόσια γρόσια, ὅπου ἀφιέρωσεν ὁ ἅγιος δεσπότης κύ-
ριος κύρ Καλλίνικος μέγα Τουρνόδου εἰς τὸ κοινὸν τῆς νήσου Μυ-
κόνου, διὰ νὰ δίδεται τὸ διάφορον τῶν πεντακοσίων γροσίων εἰς τὸν
μισθὸν τοῦ διδασκάλου τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου, τὰ ὅποια, ἐπειδὴ
καὶ ἔλειψεν διδάσκαλος χρόνον ἐνάμισυν ἀπὸ τὴν Μύκονον, ἔγιναν
διάφορον καὶ κεφάλαιον γρόσια πεντακόσια ἑβδομήντα πέντε κατὰ
τὴν συμφωνίαν τοῦ ἁγίου δεσπότη, ὅπου ἐσυμφώνησεν μετὰ τοὺς προ-
εστοὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὅτι ἔτι ἐσυμφώνησαν, ὅταν λείψῃ διδά-
σκαλος, τὸ διάφ(ορ)ον νὰ γίνεται κεφάλι, διὰ νὰ αὐξάνῃ τοῦ κοι-
νοῦ ἡ ἐλεημοσύνη, καθὼς φανερώνει ἡ ἀντικρὺς ὑπόθεσις· ὅθεν καὶ
εἰς ἐνδειξιν ἔγινε τὸ παρὸν ὑπογράφοντάς το ὅλοι οἱ προεστοί.

Δημήτριος Μαυρογένης ὑποβεδαιοί.

Κωνσταντῖνος Μπάος βεδαιώνω.

Ἰωάννης Καλογεράς βεδαιώνω.

Δομένεγος Ἀρτακηνὸς βεδαιώνω.

Μαθιδὸς Μπάος βεδαιώνω.

Χατζῆ Ἀντώνιος Πατῆς βεδαιώνω.

Γρηγόριος Ἀρτακηνὸς καὶ νοτάριος δημόσιος.

4.

(Ἐκ τοῦ βιβλίου Γρηγορίου Ἀρτακηνοῦ,
συμβολαιογράφου Μυκονίων).

1776 Σεπτεμβρίου 1. Τὴν σήμερον ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτω-
θεν ὑπογεγραμμένοι ἐπίτροποι καὶ ὅλη ἡ κοινότης Μυκόνου ὅτι ἐλά-

δαμεν παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος δραγομάνου κυρίου κυρίου Νικολάκη Μαυρογένη γρόσσια πεντακόσια, λέγω γρ. 500, τὰ ὅποια τὰ ἐδώσαμεν εἰς χρέος τῆς κοινότης Μυκόνου καὶ ἔχομεν νὰ δίνωμεν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Μυκόνου γρόσσια πενήντα τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, τὸ διάφορον τῶν πεντακοσίων γροσσίων, ἀπάνω εἰς τὸν ταιριασμόν τοῦ διδασκάλου· εἰ δὲ καὶ δὲν εἶναι διδάσκαλος, ἐν ὅσον καιρὸν ἤθελε λείψει διδάσκαλος ἀπὸ τὴν Μύκονον, νὰ γίνεται τὸ διάφορον κεφάλι, διὰ νὰ αὐξάνῃ ἡ ποσότης τῶν ἄσπρων· τὰ ὅποια ἄνωθεν πεντακόσια γρόσσια εἶναι ἀπὸ τὴν σήμερον εἰς τὸ κοινὸν ἀπαρασάλευτα εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα, διὰ νὰ ἔχῃ ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων δραγομάνος αἰωνίως τὸ μνημόσυνον· καὶ διὰ βεβαιότητα τὸ ὑπογράφουν οἱ ἐπίτροποι τῆς κοινότητος Μυκόνου καὶ ὅλοι οἱ προεστοί· τὰ ὅποια ἄνωθεν πεντακόσια γρόσσια εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸ σχολεῖον τῆς ἡμῶν πατρίδος παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄνωθεν ἄρχοντος Μαυρογένη καὶ εἶναι ἀνα<πό>σπαστα καὶ ἀκαταζήτητα εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα, τόσον ἀπὸ τὴν ἐνδοξότητά του καὶ ἀπὸ παιδὶ του καὶ κάθε του συγγενῇ, καθὼς καὶ τὰ ἀντικρυς τοῦ ἁγίου Τουρνόδου· ὅθεν καὶ εἰς ἐνδειξιν ἔγινε τὸ παρὸν καθὼς ἐπαρήγγειλεν τοῦ αὐταδέλφου του σιὸρ Δημητράκη.

Οἰκονόμος Μυκόνου Ἀνθιμος Γρυπάρη καὶ ἐπίτροπος τοῦ σχολείου.

Σακελλάριος Μυκόνου Διονύσιος καὶ ἐπίτροπος τοῦ σχολείου.

Δημήτριος Μαυρογένης ὑποβεβαιοί.

Κωνσταντῖνος Μπάος καὶ ἐπίτροπος τοῦ σχολείου.

Χατζηγηόργης (Χατζηγεώργης ἢ Χατζηγρηγόρης ¹⁾) **Κανισκᾶς** καὶ ἐπίτροπος τοῦ σχολείου.

Δομένεγος Ἀρτακηνὸς ἐπίτροπος τοῦ σχολείου.

Τριαντάφυλλος Σκορδίλης ἐπίτροπος.

Δημήτρις Ἀμλοζανίς (; Ἀμπελογιάννης;) καὶ ἐπίτροπος.

Γρηγόριος Ἀρτακηνὸς καὶ νοτάριος δημόσιος.

¹⁾ Ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ Χατζῆ Ἀντωνέλλου Κανισκᾶ (14 Ἰουλίου 1757) εἰκάζω ὅτι οὗτος εἶναι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀντωνέλλου Κανισκᾶ Χατζηγεώργιος, οὗ μνεῖα γίνεται ἐν τῇ διαθήκῃ.

Σ.

(Αὐτόγραφος¹) ἐπιστολὴ ἐκ τοῦ παρ' ἐμοὶ βιβλίου «Γραμμάτων καὶ συμβολαίων τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου», φύλλ. ιγ' α).

+ Τοῖς τιμιωτάτοις καὶ χρησιμωτάτοις προεσιτάῳσι καὶ διοικηταῖς ταύτης τῆς θεοσώστου νήσου μυκῶνου εὐχεικῶς.

Τιμιώτατοι προεσιτῶτες καὶ διοικηταὶ τῆς θεοσώστου νήσου μυκῶνου, τῇ τιμιότητάς σας πατρικῶς εὐχομαι.

+ Πολλὰ πράγματα με ἀναγκάζουν νὰ ἀπομακρύνω ἀπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ σχολείου, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐν εἶναι καὶ τὸ γῆρας, ὅπου συντροφεύεται με πάθῃ· ὅθεν ἀπεφάσισα νὰ παραιτήσω· καὶ λοιπὸν παραιτῶντας, δίδω τὴν εὐχὴν μου ἐξ ὅλης ψυχῆς εἰς τὴν τιμιότητά σας, φίλτατά σας τέκνα καὶ εἰς ὅλον τὸν λαὸν καὶ εἰς τὴν γῆν σας καὶ εἰς τὰ πλοιά σας· τὸ αὐτὸ δὲ κάμνω καὶ εἰς ἐκεῖνον, ὅπου ἐστάθη τοιοῦτος καὶ ἐκινήθη κατ' ἐμοῦ ἀπὸ μίαν σκαιότητα, ἢ ἄνοιαν, λέγοντας μὲν καθὼς ἔπρεπεν εἰς ἐκεῖνον, εἰς ἐμὲ δὲ, καθὼς δὲν ἔπρεπε· παρακαλῶ δὲ τὸν ἅγιον θεὸν νὰ χάριση διάδοχόν μου εἰς τὴν τιμιότητά σας, ὅπου νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, κάμνοντας τὸν καρπὸν, ὅπου ποθεῖτε· καὶ ἂν εἶδεν καὶ ἐστοχάσθη κἀνέναν τὴν ἀγάπην μου τὴν μεγάλην, ὅπου ἔδειξα εἰς τὸ εὐλογημένον νησίον σας καὶ ἐπρόκρινα τὸν ὀλίγον μισθὸν περισσότερον ἀπὸ μεγάλους μισθοὺς ἄλλων τόπων ὅπου με ἐζήτουν, καθὼς ἰξεύρουσιν οἱ πολλοὶ, θέλει ἐγνωρίσῃ ἐτοῦτος ὕστερον αὐτὴν τὴν μεγάλην ἀγάπην, ὅπου ἔχω εἰς τὸν νησίον σας καὶ δὲν θέλω φροντίσω μηδεμιᾶς λύπης, ὅπου παρὰ τὸ θέον μοι ἐγείνεν· ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ἀγάπη θέλει ἡσθαι τοῦ λοιποῦ· ἡ ἀγάπη λέγει ὁ θεὸς ἀπόστολος, πάντα στέγει· πάντα ὑπομένει· ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. ἐρρώσθε.

Ἰωάννης Φευροαρίου κη.

τῆς τιμιότητός σας διάπυρος πρὸς θεὸν εὐχέτης

Χρῦσανθος

ἱερομόναχος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων.

στὰς 10-νοεμβρίου τοῦ ἔδωσα τὸν μιστὸν τοῦ γρ' 66-26 (δι' ἄλλης χειρός).

¹) Ἐτηρήσαμεν τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὴν στίξιν τοῦ πρωτοτύπου.

6.

(Πρωτότυπος ἐπιστολή ἐκ τοῦ παρ' ἐμοὶ βιβλίου «Γραμμάτων καὶ συμβολαίων τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ σχολείου», φύλλ. κβ' α-β καὶ κγ' β).

» Τῷ σοφολογιωτάτῳ καὶ ἐν διδασκάλοις κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων, τῷ ποτὲ σχολαρχοῦντι ἐν Μυκόνῳ αἰσίως.

Τὴν ἐπέρχστών ¹⁾ μοι σοφολογιότητα ὅλη ψυχῇ καὶ πόθῳ ἀσπάζομεθά σε καὶ ἡδέως προσαγορεύομεν.

Λαβὼν τὸ περικλειόμενόν της πρὸ δύο ἐτῶν, ἔγνων τὰ πάντα, καὶ μάλιστα ἐπήνεσας πολλὰ τὸν κύριον Γεώργιον Βρετόν, ἀναξίως, ὅμως ἐγὼ ἤκουσα πρὸ πολλῶν τὸ καλὸν της καὶ χρυσοῦν ὑποκείμενον, ἐξαίρέτως παρὰ τοῦ ἰδίου Βρετοῦ καὶ κυρίου Τζουάννε Ἀλεάντε (;), ὅτι εἴσθε ἄξιος λόγου πάντα, καὶ σιμὰ εἰς τοῦτα ἐκατεπίσθηκα καὶ εἰς τὸν ἴδιον Βρετόν τὸ ὑποκείμενόν της καί, ἀφοῦ ἔλαβον τὸ τιμαλφέστατόν της, ἔδαλον αὐτὸν τὸν Βρετόν εἰς τὰς πτέρυγάς μου καὶ ἀμέσως ἔστειλα αὐτόν εἰς Πετρούπουλιν διὰ ὑποθέσεις του καὶ τώρα δι' εὐχῶν της ἔλαβον ἔκδασιν. καὶ τελείαν καὶ χαῖρε. Ἐντὸς ὀλίγου παρελθόντος εἶδον τρεῖς πίνακας σφύους τε καὶ ἐντελεῖς καὶ ἐπληροφορήθην εἰς τὰ πονήματα τοὺς κόπους σου καὶ καμάτους ἀπείρους, ὅπου ἐποίησας διὰ τὸ δέλαιον τῶν Γραικῶν γένος, καὶ ἐθεωρήθησαν ἀκριβῶς παρὰ συνετῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν τῶν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, ἓνα τῆς ποιητικῆς τε καὶ ὀρθογραφικῆς καὶ ἄλλον τῆς γλυφικῆς, τὴν ὁποίαν οὐκ ἠκηκόαμεν ²⁾ πώποτε, καὶ ἐπιθυμοῦμεν ὥς ἡ ἔλαφος αὐτὰ ἰδεῖν καὶ ὅτι ἔδγαλες καὶ ἓνα τέκνον σου λίαν ἔμπειρον καὶ περιμένομεν αὐτόν ὁμοῦ μὲ τὸ ἔργον καὶ πρᾶξιν καὶ τότε θέλει γίνεαι ἡ ἀπόφασις τοῦ αἰτησίου της τοῦ κατ' ἔτους || καὶ θέλεις μείνει λίαν εὐχάριστος παρὰ τοῦ κραταιοτάτου καὶ πολυχρονημένου βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἥρωος πάσης Εὐρώπης κυροῦ Ἀλεξάνδρου Πετροβίκου Παύλου καὶ θέλεις τιμηθῇ οὐ μετρίως καὶ δῶρα

¹⁾ Ἐν τῷ χειρογράφῳ: ἀπέραστόν.

²⁾ Ἐν τῷ χειρογράφῳ: ἠκηκηκόαμεν.

οὐκ ὀλίγα ληφθήσεται παρ' αὐτοῦ καὶ παρ' ἐμοῦ. Λοιπὸν διόρθωσον
τὰς βίβλους σου ἐντελῶς καὶ πέμψον τὸν γνήσιον μαθητὴν σου ἐν-
ταῦθα καὶ θέλομεν ποιήσῃ ἀμέσως τὸ αἴτημά της κατὰ τὴν προστα-
γὴν τὴν σήν· καὶ οὕτω μένω καὶ ὑπογράφομαι :

Τῇ εἰκοσιῇ πέμπτῃ Ἰανουαρίου 1815. Κωνσταντινούπο·

Ἀνδρέας Ἰταλίσκη,

Μινίστρος Ῥωσίας.

Ἐκ Σύρου ἔτι 1916.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051013

